

Bilag 13

Den nye teknologi og informationssamfundets muligheder og konsekvenser for folkestyret

– en forskningsoversigt

af Paul Holt, forskningsbibliotekar, mag.scient.soc.
Odense Universitetsbibliotek

A. Afgrænsning af problemstillinger

1. Forbemærkninger

For at undgå misforståelser skal det understreges, at det første hovedafsnit i denne rapport (afsnit A) *ikke skal ses som påbegyndelse af en udrædning, men alene som en fremlægning præmisses*, der har styret søgningen efter og udvælgelsen af de seneste 10 års danske forskning inden for området.

- Hvad er eksempelvis »informationssamfundet«? Eksisterer det allerede nu, så konsekvenserne og mulighederne måske også er til stede og kan undersøges empirisk – eller tænkes der på fremtiden?
- Hvad er det ved informationsamfundet, som evt. kan tænkes at influere på folkestyret? Skal man kun se på de forhold, som vil have mere eller mindre direkte virkninger på folkestyret (hvis sådanne findes), eller skal man anskue problemstillingen bredere og se på relationerne mellem informationssamfundet og de enkelte områder af samfundslivet (arbejde, uddannelse, fritid, omstruktureringen af hverdagslivet osv.) og så forsøge at analysere virkningen af disse sociale forandringer på folkestyret?
- Hvad er det ved folkestyret eller dets vilkår, som evt. kan tænkes at blive påvirket? Er det borgernes deltagelse i demokratiet – folkets evne til at styre? Eller er det (også) folkestyrets vilkår for at udøve magt i informations-samfundet – folkestyrets evne til at styre?

Disse spørgsmål, og fremstillingen i det følgende, viser, at problemstillingen er yderst

kompleks og ubestemt. Dermed vil der også være et betydeligt indslag af vilkårlighed og subjektivitet i udvælgelsen af publikationer til en forskningsoversigt.

Når dette er sådan, skyldes det på den anden side, at der ikke umiddelbart foreligger en dansk samfundsvidenskabelig, empirisk orienteret forskning – endsige forskningstradition – der klart og præcist kan siges at omhandle problemstillingen.

Med disse forbemærkninger foregribes for så vidt konklusionen, men de er nødvendige allerede som indledning for at begrunde, hvorfor forskningsoversigten er grebet an, som den er.

Kilder

Fremstillingen af definitioner og afgrænsninger i det følgende er udledt dels af de bidrag, der omtales i hovedafsnit B, dels af den ret betydelige mængde arbejder, som er gennemgået, men som trods alt ikke er fundet at være relevante for nærmere omtale. Endvidere er den baseret på kendskab til udenlandsk forskning på området, især den angelsaksiske. Specifikke kildehenvisninger gives ikke.

Derudover har lektor Lars Qvortrup, Center for Kulturstudier, Medier og Formidling ved Odense Universitet, givet et værdifuldt input til denne rapport¹⁾. Som helhed afviger forskningsoversigten imidlertid en del fra Lars Qvortrups måde at anskue emnet på. Flere af de problemstillinger, han beskæftiger sig med, har en baggrund og synsvinkel, som jeg skønner må ligge i udkanten her, hvor opmærksom-

¹⁾ Lars Qvortrup var den første forsker i Danmark, der indgående beskæftigede sig med informationsteknologiens samfundsmæssige betydning. Han var fra 1982 leder af «Telematikprojektet» ved Odense Universitet og har siden forsket i og publiceret en række bøger, rapporter og artikler om emnet, herunder også vedrørende medie-siden af informationssamfundet.